

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 816
din data de 18.11.2020

Dosar nr.: 80/2020
Petiția nr.: 903/10.02.2020
Petent: USLIP Iași
Reclamat:
Obiect: afirmații discriminatorii în spațiu public

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului
Sindicatul „Uniunea Sindicatelor Libere din Învățământul Preuniversitar Iași”
– **USLIP Iași**, cu sediul în municipiul Iași, strada Costache Negruzzi nr. 10, județul Iași, reprezentantă prin

2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamaților
, profesor la Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea Babeș-Bolyai, cu domiciliul în

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Petenta (*organizație sindicală la nivelul angajaților din învățământul preuniversitar din jud. Iași, cu un număr de aprox. 9000 de membri ce au calitatea de personal didactic și nedidactic din unitățile de învățământ din jud. Iași*) **sesizează o posibilă faptă de discriminare săvârșită printr-o declarație făcută de prof. univ. în cadrul unei emisiuni difuzate la Radio Guerilla și preluată la data de 05.12.2019 de site-ul www.edupedu.ro (site cu specific de informații relevante pentru sistemul de educație/învățământ din România).**

III. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată2, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

5. Prin adresa înregistrată sub nr. 1302/21.02.2020 s-a solicitat Direcției Pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date furnizarea datelor de identificare ale părții reclamate.

6. Prin adresa înregistrată sub nr. 903/21.02.2020 a fost citată petenta, iar prin adresa înregistrată sub nr. 1303/21.02.2020 a fost citată partea reclamată, pentru termenul stabilit de Consiliu la data de 10.03.2020.

7. Procedură legal îndeplinită.

8. La termenul stabilit, la ședința de audieri părțile au fost absente.

9. Prin adresa înregistrată sub nr. 1576/04.03.2020 petenta depune note de scrise.

10. Prin adresa înregistrată nr. 1670/09.03.2020 partea reclamată depune un punct de vedere.

11. Prin adresa înregistrată sub nr. 3127/28.05.2020 petenta depune concluzii scrise raportate la aspectele invocate de către partea reclamată în punctul său de vedere.

12. Prin adresa înregistrată sub nr. 2012/30.03.2020 Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date a comunicat datele de identificare ale părții reclamate.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentei

13. Prin sesizarea înregistrată la CNCD sub nr. 903/10.02.2020 petenta reclamă următoarea declarație făcută de partea reclamată în spațiul public: *„Trebuie să fie cu siguranță un Guvern, un ministru care să accepte că schimbarea, din păcate, se va face prin conflict. Nu va fi o schimbare lentă, nu dintr-o dată va coborî Sfântul Duh peste capetele sindicaliştilor care vor accepta reforma și trebuie să ne asumăm tensiuni dacă vrem să schimbăm țara. Dacă nu vrem conflicte, vom fi ca Apa Sfințită. Trebuie un om care să-și asume o schimbare, care din păcate nu se poate face decât prin conflict. Toată partea mediocră va utiliza toate pârghiile posibile ca să împiedice această reformă.”*

14. Petenta susține că, în declarația sa, partea reclamată că a promovat ideea de conflict și de tensiuni drept soluții unice pentru aplicarea unei schimbări concretizate sub forma unei reforme la nivelul educației din România și că avansează susținerea unui conflict manifestat prin tensiuni între guvern sau/și ministru al educației pe de-o parte, iar pe de altă parte – sindicaliști.

15. Petenta susține că, în declarația sa, partea reclamată evidențiază faptul că sindicaliștii reprezintă un impediment major pentru schimbarea/reforma despre care vorbește la nivelul sistemului de educație precum și la nivelul țării, manifestându-și în mod vădit desconsiderația față de o altă soluție posibilă ce presupune căi amiabile și legale (cum ar fi: dialog, comunicare, negocieri), optând în schimb pentru mijloace extreme precum conflictul și tensiunile care fac parte din categoria violențelor publice.

16. Petenta susține că din declarația părții reclamate reiese că acceptă ideea asumării tensiunilor sociale ca factor declanșator pentru conflict în scopul înlăturării unei schimbări/reforme împotriva sindicaliştilor.

17. Petenta consideră că partea reclamată a manifestat o conduită discriminatorie, de rea credință și abuzivă, susceptibilă de a incita efectiv la violență publică și ură împotriva sindicaliştilor.

18. Petenta apreciază că partea reclamată realizează o discriminare vădită a sindicatelor, în sensul că instigă autoritățile publice în mod direct să restrângă drepturile specifice prevăzute de legislația din România pentru organizațiile sindicale.

19. Petenta susține că declarațiile propagate în spațiul public de către partea reclamată, care în trecut a avut calitatea de ministru al educației și care în prezent are

calitatea de cadru didactic universitar, prezintă caracter vădit de incitare la violență publică și îndemn la ură națională.

20. Petenta arată că partea reclamată proiectează o imagine distorsionată a sindicatelor la nivelul conștiinței publice, în sensul că acestea constituie un obstacol pentru realizarea reformelor, obstacol care ar trebui înlăturat prin conflict și tensiuni exercitate de guvern/ministru.

21. Petenta subliniază faptul că există o reală intenție de a aduce atingeri bunei funcționări a relațiilor între partenerii sociali prin impunerea unor soluții extreme, excesive și nerezonabile care să conducă la destabilizarea relațiilor sociale și a drepturilor de negociere, reprezentare și apărare a intereselor legitime ale angajaților de către sindicate, aspecte incompatibile cu valorile societății democratice.

22. Petenta consideră că asocierea termenului de „tensiuni” termenului de „conflicte” evidențiază instigarea guvernului, ministrului, miniștrilor de resort la demersuri contrare legii, întrucât în niciun act normativ specific reglementării dialogului social nu sunt prevăzute mijloace excesive de a gestiona relațiile dintre partenerii sociali.

23. Petenta arată că a acordat posibilitatea părții reclamate de a lămuri înțelesul declarațiilor sale sau de a le retracta pe cale amiabilă, însă acesta nu a oferit niciun răspuns în spațiul public sau privat la respectivele solicitări și invitații.

24. Petenta depune înscrisuri.

25. Prin notele scrise înregistrate la CNCD sub nr. 1576/04.03.2020, petenta reiterează considerațiile susținute în petiție.

26. Petenta depune înscrisuri (*declarațiile părții reclamate în format de hârtie din articolul printat de pe site-ul www.edupedu.ro; extras din Strategia Națională pentru Dialog Social; adresă și răspuns de la Direcția Locală de Evidență a Persoanelor – Municipiul Iași – Serviciul de Evidență a Persoanelor; certificat de grafă eliberat de Judecătoria Iași privind Sindicatul USLIP Iași; comunicatele Sindicatului USLIP Iași cu privire la declarațiile lui*).

27. Prin concluziile scrise înregistrate sub nr. 3127/28.05.2020, petenta susține că, deși partea reclamată precizează că nu a promovat ideea de conflict și de ipostază a sindicaliştilor drept impediment real pentru înfăptuirea unei reforme, totuși declarațiile din presă care fac obiectul sesizării îl contrazic vehement.

28. Petentul arată că din exprimarea inițială a părții reclamate reiese foarte clar și neechivoc că a fost avansată ideea conflictului și a tensiunilor între autorități publice și sindicalişti drept unice soluții pentru înfăptuirea unei reforme.

29. În continuare, petenta susține că partea reclamată nu a folosit termenul de „conflict” în sensul de „conflict de muncă”, ci în sensul propriu, pentru că a fost asociat cu termenul de „tensiuni”, care nu este utilizat drept termen specific în legislația din România (un conflict de muncă are loc la nivelul raporturilor de muncă între angajatori și angajați, iar guvernul sau ministrul educației nu au rol de angajator pentru personalul din învățământ sau pentru sindicalişti).

30. Totodată, petenta învederează că și termenul „decât”, folosit de partea reclamată în contextul realizării reformei, subliniază aceeași idee a schimbării exclusiv prin conflict și tensiuni.

31. Petentul arată că în concepția părții reclamate schimbarea trebuie să se producă brusc și prin tensiuni, nu printr-o înțelepciune acordată în urma unei revelații divine sau prin alte mijloace legale, pașnice și de durată, din sintagma „*dacă nu vrem conflicte vom fi ca Apa Sfințită*” rezultând din nou că este promovată intens ideea de conflict și dorința de manifestare exclusiv prin conflict cu sindicalişti tot procesul necesar unei reforme, schimbări.

32. Petenta mai afirmă că nicăieri în cuprinsul declarației sale partea reclamată nu face referire la posibilitatea unui dialog social, a unei negocieri cu sindicaliștii ori la posibilitatea altor măsuri legale pentru a realiza reforma dorită.

33. Petenta mai susține faptul că, deși partea reclamată face referire la art. 30 alin. 1 din Constituția României, ignoră cu desăvârșire alin. 7 și art. 57 din Constituție.

34. În concluzie, petenta consideră că declarațiile părții reclamate prezintă un caracter vădit discriminatoriu față de o categorie socială de persoane, și anume sindicaliștii, care sunt prezentați un impediment clar pentru realizarea unei reforme, impediment care poate fi înlăturat doar prin conflict și tensiuni exercitate de autorități publice centrale, respectiv un guvern și/sau ministru.

35. În final, petenta consideră că partea reclamată a manifestat o conduită de rea-credință prin faptul că nu a dorit să aducă lămuriri atunci când Sindicatul USLIP, prin comunicatele oficiale apărute inclusiv în presă, i-a solicitat respectuos acest lucru; mai mult decât atât, petenta susține că are reala temere că, în lipsa unor măsuri legale aplicate de instituțiile competente, astfel de declarații ce prezintă trăsături vădit discriminatorii, intimidante și abuzive se vor înțeți și vor avea consecințe din ce în ce mai grave asupra drepturilor și libertăților fundamentale.

Sușinerile părții reclamate

36. Prin punctul de vedere depus și înregistrat sub nr. 1670/09.03.2020 partea reclamată a susținut că a primit citația emisă de Consiliu în data de 06.03.2020 pentru 10.03.2020 și că se află în imposibilitatea de a se prezenta la București din cauza timpului scurt rămas până la audieri.

37. Pe fond, partea reclamată susține că referitor la „*promovarea ideii de conflict și tensiune drept soluții unice pentru reforma*”, precum și referitor la „*avansarea creării unui conflict manifestat prin tensiuni între guvern sau/și ministru al educației pe de-o parte, iar pe de altă parte – sindicaliști*”, interpretarea dată de USLIP lași este vădit eronată.

38. Cu privire la faptul că ar fi evidențiat că sindicaliștii reprezintă un impediment pentru reformă, dorindu-și iscarea unui conflict efectiv, manifestându-și desconsiderația față de altă posibilă soluție prin căi amiabile și legale, precum și asumarea ideii tensiunilor sociale ca factor declanșator pentru conflict în scopul înfăptuirii unei schimbări/reforme împotriva sindicaliștilor, partea reclamată susține că toate aceste susțineri sunt neadevărate în contextul în care și-a exprimat opinia că ar fi foarte bine să se realizeze altfel, precizând sintagma „din păcate”.

39. Referitor la termenii „tensiune”, „conflict”, „reformă”, partea reclamată apreciază profund neprincipial ca din sensurile multiple pe care le are un cuvânt să se aleagă de către petentă sensurile cele mai radicale și să se presupună că la acestea a făcut referire; partea reclamată susține că, având în vedere faptul că art. 231 din Codul Muncii definește conflictul de muncă drept „*conflictele dintre salariați și angajatori privind interesele cu caracter economic, profesional sau social ori drepturile rezultate din desfășurarea raporturilor de muncă*”, iar art. 269 stipulează că „*judecarea conflictelor de muncă este de competența instanțelor judecătorești stabilite potrivit legii*”, nu este corectă susținerea petentei cum că acest conflictul face parte din categoria violențelor publice.

40. Partea reclamată susține că orice dezbatere care pornește de la interese parțial contrare sau viziuni diferite poate presupune un conflict în sensul dat de DEX („*dezacord, ciocnire de interese*”).

41. Cu privire la atitudinea discriminatorie și abuzivă de care este acuzat, partea reclamată susține că nu înțelege în ce constă respectiva atitudine, în contextul art. 30 din Constituția României potrivit căriua libertatea de exprimare este garantată; în acest sens, partea reclamată consideră că o reformă presupune schimbări atât pentru minister cât și

pentru angajații din sistem, schimbările presupun cel puțin conflicte cu persoanele care nu doresc reforma, dacă nu și conflictul de interese contrare cu privire la aspectele care se modifică (în mod logic, interesele economice, profesionale, sociale și privind drepturile angajaților din învățământ fiind reprezentate de sindicate).

42. Partea reclamată menționează faptul că, în opinia sa, o reformă în învățământ presupune și luarea unor măsuri nepopulare și neagreate de sindicate, în acest sens reforma presupunând conflict; din acest punct de vedere, expunerea părerii sale nu discriminează pe nimeni, iar constatarea unei discriminări produse prin afirmațiile sale ar presupune o cenzură, interzisă de Constituție.

43. În continuare partea reclamată susține că, contrar afirmațiilor petentei cum că declarațiile sale incită la violență publică și indemn la ură națională, nu poate incita o autoritate publică la violență întrucât aceasta nu are conștiință sau discernământ, violența fiind o infracțiune ce poate fi realizată doar de către o persoană fizică.

44. De asemenea, partea reclamată susține faptul că este nevoie să se poată recunoaște, fără a se numi „discriminare”, faptul că un conflict în interese este premisa de la care pornește și dialogul social și negocierea, tocmai rațiunea înființării sindicatelor fiind urmărirea intereselor angajaților care intră în conflict cu cele ale angajatorilor.

45. Legat de faptul că petentul consideră că ar fi încălcat prin afirmațiile sale o multitudine de articole constituționale care prevăd posibilitatea de asociere în sindicate și funcționarea acestora, partea reclamată susține că nu înțelege în ce fel a încălcat dreptul sindicalistilor de a se organiza și a funcționa, sens în care nu poate formula nicio apărare privind acest aspect.

46. Partea reclamată susține că termenul „diferend” menționat în art. 78 lit. d din Legea nr. 62/2011 a Dialogului Social (*soluționarea pe calea dialogului tripartid a diferendelor de natură socială și economică*) în conformitate cu DEX are sensul de „conflict”.

47. Partea reclamată mai consideră că inclusiv petiția formulată de USLIP lași reprezintă manifestarea unui conflict între două viziuni diferite, conflict care sub nicio formă nu poate duce la violență publică, ci se rezumă la un dezacord într-o situație dată.

48. Partea reclamată susține că USLIP lași a interpretat declarațiile sale într-o manieră denaturată, făcând complet abstracție de faptul că a precizat prin sintagma „din păcate” ideea că ar fi bine să se poată și altfel, interpretând în mod extrem ideea de tensiune și conflict, în locul unei interpretări de bun simț, acuzându-l de incitare la violență publică cu care nu a fost vreodată de acord și care nu poate reieși sub nicio formă din nicio declarație publică pe care a dat-o vreodată.

V. Motivele de fapt și de drept

49. **În fapt**, se reține că petenta solicită CNCD să constate faptul că reclamatul a făcut afirmații în spațiul public de natură a aduce atingere demnității membrilor de sindicat din învățământul preuniversitar.

50. **În drept**, Colegiul director se raportează la prevederile art. 2 alin 1 din O.G. nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată² [*„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte*

domenii ale vieții publice.”] coroborat cu art. 15 din același act normativ [„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”] și reține că, pentru a constata existența unei fapte de discriminare directă sunt necesare îndeplinirea următoarelor elemente:

- să existe o diferențiere;
- între două persoane sau situații aflate pe poziție comparabilă;
- bazată pe un criteriu;
- care încalcă un drept.

51. Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la declarațiile părții reclamante. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

52. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, **pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:**

- **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
 - **să urmărească un scop legitim,**
 - **să fie necesară într-o societate democratică**
- și
- **să fie proporțională cu scopul urmărit** (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

52.1 Ingerința să fie prevăzută de lege

Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu *art. 15 din O.G. 137/2000*. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu *art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000* potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciem că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

52.2 Ingerința să urmărească un scop legitim

Raportat la **scopul legitim urmărit**, prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România. Protecția demnității unor grupuri constituie un scop legitim într-o societate democratică.

Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, afirmațiile - obiect al prezentei petiții ar trebui să întrunească următoarele elemente:

- să fie un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios,
- ori, să fie un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup etnic – astfel cum

prevede art. 15 din O.G. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

Distincția între cele două categorii de fapte este fundamentală, fiind de subliniat că:

- dacă propaganda naționalist-șovină ori instigarea la ură rasială sau națională presupune intenția, cea de a doua categorie de fapte prohibite de articolul sus citat nu presupune demonstrarea intenției autorului, concluzie ce rezultă explicit din formularea textului normativ –“comportamentul care are ca scop sau vizează (...)”.

53. Ca urmare, în speța de față Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

52.3. Necesitatea ingerinței

Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”). Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (*Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.*) În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (*vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49*).

54. Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare.

În scopul de a determina dacă prin respectivele afirmații/discurs - obiect al prezentei sesizări se aduce atingere demnității ori se crează o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva sindicaliştilor din învățământul preuniversitar, Colegiul director va examina: obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, locul în care au fost făcute afirmațiile, persoana / funcția autorului afirmațiilor.

54.1. Obiectivul urmărit de reclamat.

54.1.1 Obiectivul urmărit este important: a dorit partea reclamată să se aducă atingere demnității ori să creeze o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare sau ofensatoare împotriva sindicaliştilor ori a urmărit doar informarea publicului asupra unui subiect de interes public (*vezi Jersild c. Danemarca*)? La acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina, acest aspect neavând relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

54.1.2 În speța de față, Colegiul director apreciază că declarațiile părții reclamate, făcute public, la o emisiune difuzată la Radio Guerilla, au avut rolul de a informa publicul cu privire la reforma în sistemul de educație preuniversitar, fiind vorba despre un subiect de interes național asupra căruia partea reclamată a opinat în calitate de fost ministru al Ministerului Educației și Cercetării din România (2004-2005).

54.1.3 Colegiul director este de opinie că, în calitatea sa de fost ministru al educației și cercetării, partea reclamată a fost în poziția de a cunoaște îndeaproape realitățile și problemele învățământului preuniversitar, în timpul mandatului având în egală măsură rolul de a susține reformele în sistemul de educație cât și de a furniza soluții tocmai în vederea

unei reformări a sistemului. Ca urmare, partea reclamată a oferit o perspectivă asupra reformei în educație provenită în primul rând din experiență, o perspectivă în care schimbarea/reforma reprezintă o forță care generează conflict și tensiune în interiorul sistemului și în care schimbarea/reforma presupune asumarea conflictului pentru a se atinge cu adevărat modificarea traiectoriei, a direcției, pentru ieșirea din inerție.

54.1. Colegiul director reține apărările părții reclamate privind scopul urmărit prin declarațiile făcute, acela de a expune părerea sa privind o reformă în învățământ care ar presupune și luarea unor măsuri nepopulare și neagreate de sindicate (în acest sens reforma presupunând conflict). Partea reclamată arată că “este nevoie să se poată recunoaște, fără a se numi discriminare, faptul că un conflict în interese este premisa de la care pornește și dialogul social și negocierea, tocmai rațiunea înființării sindicatelor fiind urmărirea intereselor angajaților care intră în conflict cu cele ale angajatorilor.”

54.1.5 În opinia Colegiului director în speța de față nu poate fi reținută existența unei intenții sau a unui efect de a leza demnitatea sindicaliștilor din sistemul de învățământ preuniversitar.

54.1.6 Raportat la primul element, Colegiul director constată nu se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare, partea reclamată urmărind să informeze opinia publică cu privire la un subiect de interes public.

54.2 Contextul în care a avut loc

54.2.1 După cum s-a arătat anterior, în cadrul unei emisiuni difuzate la Radio Guerilla partea reclamată a făcut mai multe afirmații (printre care și cele care fac obiectul prezentei spețe), afirmații care ulterior au fost preluate de site-ul www.edupedu.ro la data de 05.12.2019.

54.3 Conținutul mesajelor

În speța de față, mesajul a avut următorul conținut:

<<„Trebuie să fie cu siguranță un Guvern, un ministru care să accepte că schimbarea, din păcate, se va face prin conflict. Nu va fi o schimbare lentă, nu dintr-o dată va coborî Sfântul Duh peste capetele sindicaliștilor care vor accepta reforma și trebuie să ne asumăm tensiuni dacă vrem să schimbăm țara. Dacă nu vrem conflicte, vom fi ca Apa Sfințită. Trebuie un om care să-și asume o schimbare, care din păcate nu se poate face decât prin conflict. Toată partea mediocră va utiliza toate pârgurile posibile ca să împiedice această reformă.” >>

54.3.1 Prin raportare la definiția oferită de DEX cuvintelor „conflict” și „tensiune” (CONFLICT, conflicte, 1. Neînțelegere, ciocnire de interese, dezacord; antagonism; ceartă, diferend, discuție (violentă). TENSIUNE, tensiuni, 1. Stare a ceea ce este întins; încordare. ♦ Fig. Situație încordată; zbucium sufletesc, nervozitate), Colegiul director este de opinie că, în mesajul supus analizei, cuvintele susmenționate, fiind utilizate într-un context în care se discută despre reformă în sistemul de învățământ, nu trezesc în mintea auditorului imagini care incită la violență fizică în sensul de revoltă, răscoală, răzmeriță, răzvrătire, ci, astfel cum susține partea reclamată, se referă la dezacord, ciocnire de interese, „dezbateri care pornește de la interese parțial contrare sau viziuni diferite”.

54.3.2 Mai mult decât atât, Colegiul director este de opinie că partea reclamată, prin formarea sa profesională de bază (în psihologie), precum și prin natura cercetătorului, atinge în considerațiunile sale asupra subiectului și aspecte care țin de psihologia socială, la întrepătrunderea dintre știința psihologiei și cea a sociologiei. Astfel, din discursul său se poate observa că acesta face referire la fenomene precum rezistența la schimbare în organizațiile de tip instituții publice, explicitând în punctul său de vedere că “o reformă presupune schimbări atât pentru minister cât și pentru angajații din sistem, schimbările presupun cel puțin conflicte cu persoanele care nu doresc reforma, dacă nu și conflictul de interese contrare cu privire la aspectele care se modifică”.

54.3.3 Colegiul director constată că în discursul său partea reclamată recurge la o asociere a sindicaliștilor cu ideea de impediment pentru realizarea reformei în sistemul de învățământ preuniversitar. Întrebarea ar fi dacă aceste aprecieri erau necesare în contextul dezbaterii publice. În acest sens Colegiul director este de opinie că aspectele la care s-a referit partea reclamată fac obiectul unor controverse, acesta expunând propriile opinii. Din mesajul reclamatului nu reiese că a vizat atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare la adresa sindicaliștilor.

54.3.4 Astfel, Colegiul nu poate decât să constate faptul că în prezenta cauză nu s-a depășit sfera caracterului informativ care prezintă interes pentru opinia publică, neaducând atingere demnității sindicaliștilor, afirmațiile părții reclamate referindu-se la opinia sa.

54.3.5 În concluzie Colegiul director apreciază că textul supus analizei nu este de natură a atinge o limită prin care să se încalce un drept fundamental astfel încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar.

54.4 Rolul în societate a persoanelor - autori ai afirmațiilor. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare sunt luate în considerare și elemente legate de calitatea specifică pe care o poate avea autorul mesajului analizat (*ziarist, politician, membru al opoziției, funcționar public, etc*) sau persoana lezată (*politician, funcționar public, magistrat, persoană privată, grup parlamentar, etc.*) precum și mijlocul prin care a fost difuzat mesajul (*presa scrisă, televiziune, radio, mediu online etc.*).

54.4.1 Rolul și poziția autorului declarației supusă controlului este determinantă în analiza limitelor libertății de exprimare. În speța de față, partea reclamată este fost ministru al Ministerului Educației și Cercetării din România (2004-2005), în prezent ocupând poziția de profesor universitar la Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea Babeș-Bolyai, fiind în mod evident persoană publică și formator de opinie.

54.4.2 Reiterăm faptul că este esențial pentru persoanele publice ca, atunci când se exprimă în public, să manifeste o responsabilitate corespunzătoare poziției lor, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăți care își respectă toți semenii săi, fără niciun fel de deosebire și ca urmare se recomandă evitarea stereotipurilor, atât cele pozitive, cât și cele negative.

54.4.3 Pentru considerentele de mai sus, având în vedere obiectivul urmărit de către partea reclamată, contextul în care au fost făcute declarațiile/afirmațiile, rolul în societate al persoanei – autorul declarațiilor, Colegiul director constată în speță nu se justifică necesitatea ingerinței statului în libertatea de exprimare. O ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit.

55. Concluzii

55.1 Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabile de dezvoltare. Mai mult decât atât, una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a

se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se „hrănește” din libertatea de exprimare (a se vedea Corneliu Bârsan, *Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentată și adnotată, vol. I, pag. 750, pct. 66*).

55.2 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că “libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirii personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [*de către opinia publică*] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care ofensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică”. Ca urmare CEDO a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care acesta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice. De aici decurge poziția privilegiată acordată liberei discutări a chestiunilor de interes general și în particular libertății presei, atunci când aceasta intră în conflict cu alte valori pe care statul le poate în mod legitim apăra.

56. Reiterând că natura discriminării, sub aspectul ei constitutiv, decurge tocmai din faptul că diferența de tratament este determinată de existența unui criteriu și o situație de comparabilitate, ceea ce prespune o legătură de cauzalitate între tratamentul diferit imputat și un criteriu interzis invocat de persoana care se consideră discriminată, Colegiul observă că nu se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, conform prevederilor O.G. 137/2000, republicată2.

57. Având în vedere obiectivul urmărit de partea reclamată, **Colegiul director constată că afirmația ce face obiectul prezentei cauze nu constituie discriminare**, potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată2, termenii folosiți de către partea reclamată neaducând un prejudiciu de imagine sindicaliştilor din sistemul de învățământ preuniversitar.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, declarațiile se încadrează în limitele libertății de exprimare prevăzute de art. 2 alin.(8) din același act normativ.
2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile, potrivit *O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare* cu modificările și completările ulterioare, republicată și *Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ*, la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședința de deliberări desfășurată (online) în data de 18.11.2020 au fost: ASZTALOS Csaba Ferenc - Membru, DIACONU Adrian - Membru, GRAMA Horia - Membru, HALLER István – Membru, JURA Cristian - Membru, LAZĂR Maria – Membru, MOȚA Maria – Membru, OLTEANU Cătălina – Membru, POPA Claudia Sorina - Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 / 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

*Data redactării: 19.02.2020
Redactată și motivată C.O./S.D.*

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit *O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare* cu modificările și completările ulterioare, republicată și *Legii nr.554/2000 a contenciosului administrativ*, constituie de drept titlu executoriu.